

ТАҚРИЗИ МУШОВИРИ ИЛМӢ

доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи журналистикаи байналхалқӣ Муқимов Муҳмадӣ Аминович ба диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович дар мавзӯи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Амороти Муттаҳидаи араб» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ

ВАО метавонад, дар ташкил ва рушди муносибатҳои гуногунҷанбаи кишварҳои мухталиф замина ва шароит фароҳам орад. Таҷрибаи ҳамкорӣҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс собит месозад, ки дар раванди оммавиғардонии муносибатҳои ин кишварҳо ВАО нақши муҳим дорад.

Маҳз тавассути иттилоърасонии ВАО, ифтиҳои сафоратхонаҳои Тоҷикистон дар Ҷумҳурии Арабии Миср, Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар, Кувайт, Амороти Муттаҳидаи Араб, сафарҳои расмӣ Президенти Тоҷикистон ба давлатҳои араб ва сафарҳои баъзе аз мақомоти баландпояи давлатҳои араб ба Тоҷикистон хусусияти оммавӣ пайдо карда, тавачҷуҳи ҷомеаи ҷаҳониро ба худ ҷалб намуд. Имрӯз Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи сиёсати хориҷии худ бо мамолики араб, ҷи дар асоси муносибатҳои дучониба ва ҷи дар заминаи ҳамкорӣҳои бисёрҷониба самтҳои афзалиятноки ҳамкорӣҳои дучонибаро муайян намудааст. Дар замони соҳибистиклолии кишвар муносибатҳо бо аксарияти кишварҳои араб, ба хусус, кишварҳои араби Халиҷи Форс рушд ва таҳким ёфтааст.

Аз таҳқиқ ва арзёбиҳои анҷомгирифта бармеояд, ки доир ба равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики араби Халиҷи Форс баъзе пажӯҳишҳо ҷоп шуда бошанд ҳам, аммо то ҳол нақши ВАО дар инъикоси паҳлуҳои гуногуни фаъолият, зинаҳои ташаккулу таҳаввули муносибат ва ҳамкорӣҳои ин кишварҳо мавриди омӯзиши монографӣ қарор нагирифтааст.

Муҳиммияти мавзӯи илмӣ диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович дар мавзӯи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс

(Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Амороти Муттаҳидаи Араб)» мубрамияти пажӯҳиши мазкурро тақвият додааст.

Мухтавои диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович бо номи мавзӯ ва шиносномаи ихтисоси илмӣ 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ комилан мувофиқат менамояд.

Аз таҳлил ва таҳқиқи адабиёти мутолиагардида ва таҳқиқоти анҷомгирифта метавон ба чунин натиҷа расид, ки доир ба мавзуи рисола то ба ҳанӯз пажӯҳиши комил ва қобили таваҷҷуҳ анҷом наёфтааст. Маҳз барои ҳамин муҳаққиқ масъалаи омӯзиши нақши ВАО-ро дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс бо таҳқиқи фарогиру амиқи монографӣ ҳадафи асосии таҳқиқ қарор додааст. Мақсади асосии пажӯҳишро омӯзиш ва баррасии омилҳои муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс, муайян намудани нақши вазоити ахбори оммаи ин кишварҳо дар инъикоси раванди ташаккул ва рушди ҳамкориҳои дучониба, бо назардошти мавқеи муносибати расонаҳо, хусусиятҳои мавзӯиву мундариҷавӣ ва шакливу жанрии матолиб ташкил медиҳад.

Диссертант ҳангоми пажӯҳиш аз методҳои таърихӣ, тавсифӣ, муқоисавӣ, омӯрӣ ва таҳлили контентӣ истифода кардааст. Ҷолиб он аст, ки муаллиф дар диссертатсия маводи ҷопшударо дар агентҳои иттилоотӣ доир ба мавзуи зери назар сол ба сол бо овардани омор муфасссал нишон додааст.

Дар диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёрович бори аввал нақши ВАО дар инъикоси муносибату ҳамкориҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс таҳқиқ шудааст.

Нуктаи дигар ин аст, ки мавқеи кишварҳои араб дар фазои геополитикии ҷаҳони муосир баррасӣ шуда, ҷанбаҳои таърихӣ ва вазъи кунунии муносибатҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс муайян гардидааст.

Дар диссертатсия муаллиф доир ба агентҳои иттилоотии кишварҳои араб (ШАС, АМА, Қатар) маълумоти нав оварда, дараҷа ва таносуби инъикоси

равобити дипломатӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиро дар заминаи ҳамин агентҳо баррасӣ кардааст.

Ҳамчунин, дар диссертатсия инъикоси ҳавадиси Тоҷикистон дар расонаҳои кишварҳои араби Халиҷи Форс ва бозтоби рӯйдодҳои кишварҳои араби Халиҷи Форс дар ВАО-и Тоҷикистон ба таври муқоиса паҷӯиш шудааст.

Омӯзиш ва таҳқиқи маводи расонаҳои кишварҳо собит менамояд, ки тайи солҳои охир муносибат ва ҳамкориҳои гуногунҷанбаи Тоҷикистон бо кишварҳои араб (ШАС, АМА ва Қатар) дар сатҳи баланд қарор дошта, дар ҳоли рушд ва густариш аст. Робитаҳои сиёсии Тоҷикистон бо кишварҳои ҷаҳонӣ, махсусан пас, аз ифтиҳои сафоратҳо ва сафарҳои ҷаҳонӣ Президенти Тоҷикистон ба ин давлатҳо, вусъат ва таҳким ёфта, муносибатҳои дуҷониба ба марҳилаи сифатан нав ворид шудааст.

Дар маҷмӯъ, таҷрибаи ВАО-и кишварҳои араби Халиҷи Форс ва Тоҷикистон дар инъикоси воқеоти кишварҳои якдигар, раванди ҳамкориҳои мутақобила қобили мулоҳиза буда, диссертатсияи мазкур ибтидои паҷӯиши мушаххас дар ин самт мебошад ва ин таҷриба бояд мавриди таваҷҷуҳи донишмандон, унвонҷӯён ва алоқамандони соҳа қарор гирад. Таҳқиқоти анҷомёфта аз ҷумлаи масъалаҳои муҳими соҳа буда, дурнамои мавзӯи паҷӯиши диссертатсияро собит менамояд.

Аҳамият ва арзиши илмӣ назарии таҳқиқоти Қаландаров С. Д. дар мавзӯи «Нақши ВАО дар инъикоси равоити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамӯлики арабзабони Халиҷи Форс (дар мисоли Шӯҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Амӯрти Муттаҳидаи Араб)», пеш аз ҳама, дар он аст, ки натиҷаҳои илмӣ он метавонад ба сифати сарчашма барои унвонҷӯёни дараҷаҳои илмӣ ва муҳаққиқони таърихи матбуоти даврии ватанӣ хориҷӣ, муносибатҳои дипломатӣ дар омӯзиш ва арзёбии омилҳои эҳёи робитаҳои Тоҷикистон бо кишварҳои араби Халиҷи Форс, вижагӣҳои инъикоси раванди ҳамкориҳо дар ВАО-и Тоҷикистон ва кишварҳои ШАС, АМА ва Қатар ба таври густурда истифода шавад.

Чанбаи татбиқ ва арзишу аҳаммияти амалии таҳқиқ, пеш аз ҳама, дар он аст, ки натиҷаҳои бадастомада метавонад барои омӯзиш ва таълими таърихи рӯзноманигории хориҷӣ, назарияю амалияи журналистика, нақди рӯзноманигорӣ, вижагиҳои агентҳои иттилоотӣ, жанрҳои журналистика ва амсоли инҳо заминаи амалӣ ва таҷрибавиро фароҳам меоварад.

Хулосаҳои бадастомада ва маводи дар рисола коркарду таҳқиқшуда метавонад барои таҳияи китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимӣ, матни лексияҳо дар самти журналистикаи хориҷӣ, аз ҷумла рӯзноманигории кишварҳои Араб мавриди васеи истифода қарор гирад.

Масъалаҳо ва концепсияҳои илмӣ дар диссертатсия барои дифоъ пешниҳодшаванда аз нигоҳи илмӣ муҳим ва арзишманд мебошанд.

Диссертатсия аз муқаддима, чор боб ва 10 фасли мантиқан мураттабу пайдарҳам, хулоса, рӯйхати сарчашмаву адабиёти истифодашуда ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ иборат аст ва андозаву мундариҷаи он ба талаботи диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯй мебошад.

Таҳқиқи диссертатсионӣ дар доираи дурнамои қорҳои илмию таҳқиқотии кафедраи забонҳои хориҷӣ ва журналистикаи байналхалқии факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Бояд зикр кард, ки унвонҷӯ мутахассиси забони арабӣ буда, солҳои зиёдест, ки аз ин фан ба донишҷӯёни факултети журналистикаи ДМТ дарс мегӯяд. Ҳамчунин ӯ хатмкардаи шуъбаи ғоибонаи факултети журналистика мебошад. Донишҷӯи забони арабӣ ва дониши соҳаи журналистика ба унвонҷӯ дар истифодаи сарчашмаҳои аслии барои пажӯҳиш мусоидат кардаанд.

Довталаби дараҷаи илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия **1 монографияи илмӣ ва 28 мақолаи илмӣ таълиф намудааст, ки аз ин теъдод 21 мақола** дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расидаанд. Монография ва мақолаҳои интишоршуда нуктаҳои асосӣ, натиҷаҳо ва мазмунҳои диссертатсияро инъикос намуда, барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ мувофиқ мебошанд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмиро дараҷаи дарки масъалаҳои дар диссертатсия баррасишуда, натиҷаҳо ва хулосаҳои асосии қор, муқаррароти ба ҳимоя пешниҳодшуда, мустақил ифода шудани нуқтаи назари ӯ ва маърузаҳои дар конференсияҳо таъйид мекунам.

Бо ҳамин тартиб, диссертатсияи Қаландаров Сарабек Давлатёровичро дар мавзӯи «Нақши ВАО дар инъикоси равобити мутақобилаи Тоҷикистони соҳибистиклол ва мамолики арабзабони Халиҷи Форс (Шоҳигарии Арабистони Саудӣ, Қатар ва Амороти Муттаҳидаи Араб)», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ пешниҳод шудааст, ба талаботи диссертатсияҳои илмӣ ҷавобгӯӣ буда, ҳамчун мушовири илмӣ онро барои баррасӣ дар зинаҳои баъдӣ ва ҳимоя тавсия менамоем.

МУШОВИРИ ИЛМӢ:

доктори илмҳои филологӣ,

профессори кафедраи

журналистикаи байналхалқӣ

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

04.01.2025 с.

Тел: 900927177

Е-майл: jovidm@mail.ru

Имзои Муқимов М.А.-ро “тасдиқ мекунам”

Сардори раёсати кадрҳо ва қорҳои махсуси

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Муқимов М. А.

Тавқиев Э.Ш.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон

шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17

Тамос: (+992 37) 2217711, +992 935806444.

04.01.2025 с.